

EL SENYOR GRAELLS QUE VAIG CONÈIXER

XAVIER SALA I ARAGÓ

Els qui l'hem tractat, en servarem per sempre la imatge d'un home de vives actituds i respostes ràpides, a qui la virtut de la cordialitat no el privava del manteniment ferm de les seves conviccions.

El Sr. Eudald era conscient que els béns artístics i materials dels que avui gaudim, es produeixen gràcies a l'extraordinari treball dels nostres avantpassats. Així, els seus conceptes directes i clars, una activitat persistent i incansable i aquell romanticisme envers les obres i els homes que ens han precedit, varen produir l'home que treballà llargament i desinteressadament perquè no es diluís en la memòria i en la injustícia de l'anonimat un fenomen totalment irrepetible.

Una utopia ben emotiva seria pensar que els vells mestres pedrenyalers de Ripoll poguéssin contemplar de quina forma un home ha revaloritzat la seva tasca, establint un pont de centúries que possibilita l'enllaç entre aquells valors i les actuals i les properes generacions.

Durant molts anys, quan algú interessat en les velles armes catalanes descobria un exemplar més o menys important, no es tranquil·litava fins haver-lo mostrat al Sr. Graells. Pels grats records que personalment me'n queden, l'entrevista podia transcórrer si fa no fa així: t'obria la porta un home amb expressió dolça i afable, expressió que perdria ràpidament en entrar en els seus temes preferits. De seguida t'adonaves que el teu interlocutor era una persona molt autodisciplinada i ordenada; de no haver estat així, els seus coneixements s'haurien perdut amb ell. Tots els sentits se li activaven en prendre l'objecte amb les seves mans. Aquells noms punxo-

nats, que havien restat com testimonis adormits, a ell li eren ben familiars i tornaven a reviure; era el contacte amb una realitat palpable. Les seves manifestacions eren aproximadament com segueix: “Noi, aquest és un exemplar notable... i el pany és d’un Deop del s. XVII...! en aquest llinatge tan nombrós hi hagué veritables celebritats, que podríem mencionar com a artífexs habilíssims i remarcables... també l’encep és formidable; caldrà que prengui nota de tots els detalls i en dibuixi les marques...” Els seus qualificatius ens diuen de quina manera admirava i exaltava les obres i els valors de la seva comarca, mentre no perdia ocasió per augmentar coneixements i experiència. Pacientment, havia adquirit una cultura específica sobre la labor particular i difícil dels ripollesos, que li permeté meravellar-se i compenetrar-se amb una singularitat de gran importància social, artística, industrial, tècnica... I si ell ho sentí així, nosaltres li hem de fer confiança, seguint-lo.

Les seves publicacions descriuen els detalls de les armes decorades i aconseguix fer-nos sentir justament el que aquells artífexs volien transmetre. Els qui admirem les dificultats superades, veurem amb nova mira-

Aquesta parella de pistoles ferrades ripolleses, del segle XVII i signades pel panyetaire SANT, haurien representat un llibre obert per al Sr. Graells

da els cisellats i repussats, les siluetes equilibrades. I ens adonarem que, a pesar de les normals diferències qualitatives entre uns i altres exemplars, estem davant d’un fet insòlit i excepcional, que cal preservar aferrissadament del pas del temps i del gran perill de la ignorància.

Que aquestes poques línies serveixin com a homenatge i agraïment a l’home, a l’amic i al mestre.